

Stanisław Bożyk¹

Kilka uwag o pozycji ustrojowej argentyńskiego Kongresu Narodowego

Słowa kluczowe: Argentyna, konstytucja, podział władz, Kongres Narodowy

Keywords: Argentina, constitution, separation of powers, National Congress

Streszczenie

Treścią tych kilku krótkich refleksji zawartych w artykule jest problematyka pozycji ustrojowej argentyńskiego Kongresu Narodowego. Autor analizuje w nim te regulacje ustawy zasadniczej, które określają miejsce i rolę organu władzy ustawodawczej w ramach prezydenckiego systemu rządów. Koncentruje się przede wszystkim na ukazaniu statusu parlamentu w świetle konstytucyjnych zasad ustrojowych, a zwłaszcza zasady podziału władz. Następnie zwraca uwagę na wzajemne relacje między Kongresem Narodowym a władzą wykonawczą, które są decydujące dla faktycznego statusu parlamentu federalnego. Stara się przy tym ukazać, jaki wpływ na pozycję ustrojową Kongresu Narodowego miała rewizja konstytucji w 1994 r., której wynikiem było wprowadzenie do ustroju politycznego Argentyny pewnych elementów parlamentarnego systemu rządów.

---

¹ ORCID ID: 0000-0001-6227-1963, doktor habilitowany, Katedra Prawa Konstytucyjnego i Systemów Politycznych, Wydział Prawa, Uniwersytet w Białymstoku. E-mail: stanislaw.bozyk@interia.pl.

Abstract**A few remarks on the political position of the Argentine National Congress**

The content of these short reflections contained in the article is the issue of the political position of the Argentine National Congress. In it, the author analyzes those regulations of the constitution which define the place and role of the legislative body within the presidential system of government. It focuses primarily on presenting the status of the parliament in the light of constitutional principles of the system in particular the principle of separation of powers. He then points to the mutual relations between the National Congress and the executive branch which are decisive for the effective status of the federal parliament. At the same time, he tries to show the impact of the 1994 revision of the constitution on the political position of the National Congress, which resulted in the introduction of certain elements of the parliamentary system of government into the political system of Argentina.

✱

I.

Pozycja ustrojowa parlamentu w systemach konstytucyjnych państw Ameryki Łacińskiej uwarunkowana jest w głównej mierze przez ukształtowane i funkcjonujące w tych państwach prezydenckie systemy rządów². Wynikiem tego to prezydent a nie organ reprezentacji narodu, poprzez przyznanie mu szerokiego zakresu kompetencji, pełni zazwyczaj dominującą rolę w strukturze władz państwowych. Zaznaczając się supremacją tego organu egzekutywy można dostrzec także we wzajemnych relacjach między głową państwa a parlamentem, gdyż ustawy zasadnicze państw tego regionu umożliwiają prezydentowi wywieranie określonego wpływu na działalność władzy ustawodawczej³. Nie znaczy to jednak, że twórcy latynoamerykańskich konstytucji nie dążyli do przyjęcia takich rozwiązań ustrojowych, które uniemożliwiłyby przekształcenie prezydenta republiki w dyktatora. Celowi temu miało służyć wyposażenie parlamentu w konstytucyjne środki hamowania orga-

² Por. P.L. Manili, *Tratado de derecho constitucional argentino y comparado*, T.1, Buenos Aires 2021, s. 61 i n.

³ Zob. m.in. J.V. Sola, *Manual de derecho constitucional*, Buenos Aires 2010, s. 225 i n.

nów egzekutywy, tak bardzo typowe dla systemu ustrojowego Stanów Zjednoczonych Ameryki⁴.

Tego rodzaju rozwiązania widoczne są także w obowiązującej konstytucji Republiki Argentyny z 1 maja 1853 r.⁵, ale wprowadzono je do ustawy zasadniczej dopiero podczas jej nowelizacji w 1994 r. Ta bardzo obszerna rewizja argentyńskiej konstytucji zamykała etap przeobrażeń polityczno-ustrojowych, które były konieczne po siedmioletnim okresie ostatnich w tym kraju rządów dyktatorskich⁶. W ramach tego etapu dokonał się w Argentynie proces odbudowy instytucji i rządów demokratycznych, przywrócone zostało obowiązywanie ustawy zasadniczej, ponownie zaczęto przeprowadzać wolne wybory prezydenckie i parlamentarne⁷. Podjęto też prace nad przygotowaniem nowej konstytucji, ale ostatecznie ograniczono się jedynie do kolejnej rewizji aktu konstytucyjnego z 1853 r. Zasadniczym celem przyjętych wtedy zmian w konstytucji było wprowadzenie do systemu prezydenckiego Argentyny takich rozwiązań ustrojowych, które oznaczałyby w jakiejś mierze parlamentaryzację istniejącego w tym państwie systemu rządów prezydenckich⁸.

Argentyńska konstytucja po reformie z 1994 r.⁹ zawiera istotnie rozbudowaną regulację ustroju i funkcji parlamentu federalnego. Parlamentowi po-

---

⁴ Systemy rządów w państwach Ameryki Łacińskiej kształtowane były zresztą pod wpływem rozwiązań prawno-ustrojowych systemu prezydenckiego Stanów Zjednoczonych. Por. G. Badeni, *Tratado derecho constitucional*, T.1, Buenos Aires 2010, s. 269 i n.

⁵ Argentyńska konstytucja z 1853 r. okazała się bardzo trwałym dokumentem ustrojowym, gdyż z późniejszymi zmianami obowiązuje już niemal 170 lat. Jej zasady i rozwiązania nie były jednak stosowane konsekwentnie przez ten czas, bowiem niestabilność rządów, rządy dyktatorskie i znacząca rola sił zbrojnych prowadziły do tego, że przepisy konstytucji wielokrotnie naruszano, a nawet dochodziło do zawieszania ich obowiązywania. W efekcie system polityczno-ustrojowy Argentyny, tak jak innych państw Ameryki Łacińskiej, odbiegał nieraz od ukształtowanych i formalnie obowiązujących zasad konstytucyjnych.

⁶ Rządy te zapoczątkował wojskowy zamach stanu z 1976 r., będący wynikiem niezadowolenia z nieudolnej polityki prezydent Isabel de Perón. Reżim wojskowy funkcjonował do 1983 r., a o jego upadku zadecydowała przede wszystkim porażka wojsk argentyńskich w wojnie o Falklandy.

⁷ Por. G. Badeni, *Manual de derecho constitucional*, Buenos Aires 2011, s. 129 i n.

⁸ Zob. szerzej J.F. Armagnague, *Constitución de la Nación Argentina: comentada, anotada y concordada*, Mendoza 2005, s. 19 i n.

⁹ Korzystam tu z tekstu konstytucji Argentyny (*Constitución de la Nación Argentina*), który zamieszczony jest na stronie internetowej argentyńskiego Senatu: <http://www.senado.gov.ar>. (20.03.2021).

święcona została w całości bardzo obszerna część II ustawy zasadniczej, nosząca tytuł „Władza ustawodawcza” (*Del Poder Legislativo*). Unormowano tutaj kolejno takie kwestie, jak: zasady kształtowania składu obu izb Kongresu Narodowego, status deputowanych, tryb funkcjonowania Izby Deputowanych i Senatu, zakres kompetencji parlamentu oraz założenia procedury ustawodawczej¹⁰. Regulacje odnoszące się do parlamentu federalnego znajdują się też w innych częściach konstytucji.

II.

Podejmując próbę określenia statusu ustrojowego parlamentu, należy najpierw uwzględnić dwie fundamentalne kwestie konstytucyjne: wskazanie suwerena i form sprawowania władzy najwyższej w państwie. W przypadku pierwszej z nich, warto zwrócić uwagę, że argentyńska konstytucja nie formułuje wprost, tak jak czynią to zazwyczaj inne konstytucje, zasady suwerenności narodu¹¹. Analiza treści jej przepisów nie pozostawia jednak najmniejszych wątpliwości, jakiemu podmiotowi zagwarantowana została władza suwerenna. Wynika z nich bowiem jednoznacznie, iż suwerenem jest naród, bo to on sprawuje władzę najwyższą w państwie. Przepisy konstytucyjne gwarantują przy tym ogółowi obywateli zarówno prawo bezpośredniego decydowania o składzie parlamentu, jak też prawo ubiegania się o mandaty deputowanych w parlamencie federalnym oraz w parlamentach poszczególnych prowincji.

Co do form sprawowania władzy najwyższej w państwie, to w systemie konstytucyjnym Argentyny władzę tę naród realizuje głównie w drodze demokracji przedstawicielskiej¹², czyli za pośrednictwem deputowanych powoływanych do Kongresu Narodowego w wyborach powszechnych. Rozstrzyga o tym art. 22 konstytucji, który stanowi, że: „Naród sprawuje władzę za pośrednictwem swoich przedstawicieli oraz organów władzy, utworzo-

¹⁰ Szerzej o konstytucyjnej regulacji statusu parlamentu zob. m.in. J.H. Gentile, *El poder legislativo: aportes para el conocimiento del Congreso de la Nación Argentina*, Montevideo 2008, s. 45 i n.

¹¹ Por. P.L. Manili, op.cit., t. 4, s. 324.

¹² W doktrynie podkreśla się, że Argentyna stanowiła przez bardzo długi okres czasu „wzorcowy wręcz przykład demokracji wyłącznie przedstawicielskiej”. Zob. A. Ławniczak, *Ustroje polityczne państw latynoamerykańskich*, Wrocław 2008, s. 54.

nych na podstawie niniejszej konstytucji¹³. Tym samym decyzje o istotnym znaczeniu dla państwa i społeczeństwa podejmowane są w imieniu suwerena przez federalny organ przedstawicielski, złożony z reprezentantów wyłonionych z woli narodu w toku demokratycznych procedur wyborczych. Parlament jest więc organem reprezentacji politycznej, bo tworzą go deputowani i senatorowie reprezentujący partie polityczne cieszące się w danym momencie największym poparciem ze strony elektoratu¹³.

Warto tu jeszcze dodać, że obie izby Kongresu Narodowego wybierane są na nieco odmiennych zasadach¹⁴, co nie rzutuje bynajmniej na ich status ustrojowy i wzajemne relacje między nimi. W Argentynie, podobnie jak w wielu innych państwach Ameryki Łacińskiej, realizowany jest bowiem klasyczny model dwuizbowości symetrycznej¹⁵, charakteryzujący się daleko idącym równouprawnieniem Izby Deputowanych i Senatu¹⁶.

Przy określaniu pozycji ustrojowej Kongresu Narodowego konieczne jest też odwołanie się do konstytucyjnej zasady podziału i równowagi władz. Zasada ta nie została co prawda sformułowana bezpośrednio w treści argentyńskiej ustawy zasadniczej, tak jak ma to zwykle miejsce w konstytucjach innych państw, ale wynika ona wyraźnie z całokształtu jej przepisów regulujących urząd organów państwowych¹⁷. Łatwo jest więc wyodrębnić trzy zasadnicze sfery aktywności państwa, a mianowicie władzę ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą, jak też wskazać powołane do sprawowania każdej z tych władz odrębne organy państwowe¹⁸.

¹³ System partyjny Argentyny przez kilkadziesiąt lat cechowała wyraźna dominacja dwóch partii politycznych: 1) założonej w 1946 r. przez Juana Peróna Partii Sprawiedliwości (*Partido Justicialista*), 2) Obywatelskiej Unii Radykalnej (*Unión Civica Radical*), pochodzącej jeszcze z końca XIX stulecia. W ostatnich kilkunastu latach także inne partie polityczne zdobywają bardziej znaczącą reprezentację w Kongresie Narodowym.

¹⁴ J.M. Pérez Corti, *Derecho electoral Argentino*, Córdoba 2012, s. 109 i n.

¹⁵ Por. K. Complak, *Parlament we współczesnej Ameryce Łacińskiej*, Wrocław 1994, s. 84 i n.

¹⁶ Por. G. Badeni, *Tratato de derecho...*, t. 3, s. 2155 i n., H.J. Zarini, *Constitución Argentina. Comentada y concordada*, Buenos Aires 2013, s. 112 i n.

¹⁷ M. Toricelli, *Organización constitucional del poder: distribución de competencias estatales*, Buenos Aires 2010, s. 26 i n.

¹⁸ O takim podziale przekonuje także struktura konstytucji, bowiem jej trzy sekcje w tytule pierwszym części drugiej traktują kolejno: „O władzy ustawodawczej”, „O władzy wykonawczej”, „O władzy sądowniczej”.

W ramach konstytucyjnej zasady podziału władz, do sprawowania władzy ustawodawczej wyznaczono parlament, na co wskazuje art. 44 konstytucji. Stwierdza on, że: „Władzę ustawodawczą w Republice sprawuje Kongres Narodowy, który składa się z dwóch izb – Izby Deputowanych, reprezentującej Republikę, oraz Senatu, wywodzącego się z prowincji i miasta Buenos Aires”. Sferę władzy wykonawczej art. 87 konstytucji powierza Prezydentowi Republiki Argentyny, pełniącemu też klasyczne funkcje głowy państwa. Z kolei władza sądownicza – na mocy art. 108 ustawy zasadniczej – sprawowana jest przez Sąd Najwyższy oraz sądy niższych instancji tworzone przez Kongres Narodowy. Każda z władz federalnych została przy tym wyposażona w takie uprawnienia, które umożliwiają jej oddziaływanie na obie pozostałe władze. Ten system wzajemnych hamulców, wzorowany w znacznym stopniu na zasadach i rozwiązaniach ustrojowych stosowanych w systemie konstytucyjnym Stanów Zjednoczonych, pozwala w praktyce na zachowanie względnej równowagi między władzą ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą¹⁹, co zalicza się tradycyjnie do jednej z najbardziej charakterystycznych cech klasycznego modelu rządów prezydenckich.

III.

Określając miejsce i rolę parlamentu w systemie organów państwowych należy pamiętać, że decydujące znaczenie mają w tym wypadku wzajemne relacje między legislatywą a władzą wykonawczą. W Republice Argentyny relacje te ukształtowane zostały na zasadach typowych dla klasycznego modelu prezydenckiego. Posiadają one co prawda swoje cechy specyficzne, odróżniające go od wzorcowego systemu prezydenckiego Stanów Zjednoczonych, a zarazem „nie przystające” do typowego prezydenjalizmu, to jednak w doktrynie argentyńskiego prawa konstytucyjnego model ten określany jest najczęściej jako system prezydencki²⁰.

¹⁹ O wzajemnych relacjach pomiędzy parlamentem, prezydentem oraz władzą sądowniczą zob. G.N. Molinelli, V.M. Palanza, G. Sin, *Congreso, presidencia y justicia en Argentina*, Buenos Aires 1999, s. 16 i n.

²⁰ Por. P.L. Manili, *op.cit.*, t. 4, s. 17 i n.

Argentyński system rządów cechowała zawsze daleko idąca separacja pomiędzy władzą ustawodawczą i wykonawczą, w ramach której eksponowano zazwyczaj pozycję prezydenta jako szefa administracji federalnej²¹. Taka pozycja głowy państwa stanowiła zresztą, i do tej pory stanowi, konsekwencję ukształtowania w tym systemie jednoczłonowej egzekutywy²². Przyjęta tu separacja władz nie jest jednak pełna, bowiem część kompetencji poszczególnych władz federalnych przenika między sobą. Władza ustawodawcza ma zapewnione pewne środki oddziaływania na egzekutywę, ale też prezydent może podejmować pewne działania wobec parlamentu, chociażby poprzez wykorzystywanie prawa inicjatywy ustawodawczej²³.

W ramach przyjętej przez argentyńską konstytucję formuły trójpodziału władz, parlament powołany został przede wszystkim do realizacji funkcji ustawodawczej. Kongres Narodowy realizuje też drugą klasyczną funkcję każdego parlamentu, a mianowicie funkcję kontrolną. Ta sfera aktywności Kongresu nie jest jednak wiodąca, gdyż w warunkach prezydenckiego systemu rządów parlament ma ograniczone możliwości realizacji uprawnień kontrolnych wobec prezydenta Republiki²⁴. Wynika to m.in. stąd, że postanowienia ustawy zasadniczej nie przewidują odpowiedzialności politycznej prezydenta przed parlamentem federalnym.

Analizując relacje pomiędzy Kongresem Narodowym a prezydentem Republiki nie sposób nie zauważyć, że stosunki te uległy pewnej zmianie po ostatniej rewizji konstytucji Argentyny w 1994 r. Wcześniej prezydent zajmował niejednokrotnie nadrzędną pozycję nad innymi organami państwa, w tym także nad parlamentem, obecnie zaś wzajemne relacje między władzą ustawodawczą a prezydentem ukształtowane są na zasadzie względnej równowagi. Wyrazem tego jest to, że prezydent podpisuje ustawy uchwalone przez

---

²¹ Widoczne to było wtedy, gdy prezydent nie był wylaniany w drodze wyborów, lecz sprawował ten urząd wskutek zamachu stanu czy przewrotu wojskowego.

²² Por. M.A. Ekmekdjian, *Tratado de derecho constitucional. Constitución de la Nación Argentina, comentada, y anotada con legislacion, jurisprudencia y doctrina*, t. 5, Buenos Aires 2004, s. 26 i n.

²³ Także organy władzy sądowniczej mają określone uprawnienia wobec legislatywy i egzekutywy. Chodzi tu w pierwszej kolejności o uprawnienie Sądu Najwyższego do kontroli zgodności z konstytucją ustaw Kongresu Narodowego oraz aktów normatywnych podejmowanych przez prezydenta Republiki.

²⁴ Por. S. Bożyk, *System konstytucyjny Argentyny*, Warszawa 2016, s. 45.

parlament oraz może korzystać z prawa weta zawieszającego, do niego należy również otwieranie kolejnych sesji parlamentu. Parlament federalny z kolei ma możliwość w konstytucyjnie określonych ramach doprowadzić do usunięcia prezydenta z zajmowanego stanowiska.

Zagwarantowany w art. 53 konstytucji Argentyny znaczący udział Kongresu Narodowego w procedurze egzekwowania odpowiedzialności konstytucyjnej prezydenta Republiki należy do najdalej idących uprawnień parlamentu federalnego w stosunku do egzekutywy. Zgodnie z tym przepisem, w sytuacji, kiedy prezydent naruszy przepisy prawa lub popełni przestępstwo, Izba Deputowanych może postawić go w stan oskarżenia przed Senatem²⁵. Jeśliby Senat zdecydował o winie prezydenta, oznaczałoby to automatycznie konieczność bezzwłocznego odwołania prezydenta z zajmowanego urzędu. W Argentynie decydująca rola w procedurze wygaszenia kadencji urzędującej głowy państwa wyznaczona więc została, tak jak ma to zastosowanie wszędzie tam, gdzie przewidywana jest klasyczna konstrukcja *impeachment*, organowi władzy ustawodawczej²⁶.

Egzekutywa w Argentynie jest jednoczłonowa, bowiem prezydent jest jednocześnie głową państwa oraz szefem administracji federalnej²⁷. Jego pozycję ustrojową, także w stosunku do federalnego parlamentu, wzmacnia istotnie fakt obsady tego urzędu w drodze powszechnych i bezpośrednich wyborów prezydenckich²⁸. O szczególnej roli prezydenta w systemie władz federalnych decydują także bardzo szerokie uprawnienia, które gwarantuje mu obowiązująca konstytucja. Część z nich to uprawnienia odnoszące się wprost do Kongresu Narodowego, a więc dające prezydentowi możliwość określonego wpływu na funkcjonowanie legislatywy.

Jest to w głównej mierze przewidziany w treści konstytucji udział prezydenta w procesie tworzenia ustaw, który zaznacza się w dwóch stadiach postę-

---

²⁵ Argentyńska procedura *impeachment* wzorowana jest na analogicznej instytucji w Stanach Zjednoczonych, gdzie prezydenta stawia w stan oskarżenia Izba Reprezentantów, orzeka zaś Senat pod przewodnictwem prezesa Sądu Najwyższego.

²⁶ Por. M.A. Ekmekdjian, op.cit., t. 4, s. 306 i n.

²⁷ Por. S. Bożyk, *Status ustrojowy władzy wykonawczej w Republice Argentyny*, „Białostockie Studia Prawnicze” 2016, z. 20B, s. 407 i n.

²⁸ Taki tryb wyboru prezydenta wprowadzony został w Argentynie dopiero podczas rewizji ustawy zasadniczej w 1994 r. Wcześniej prezydent wybierany był w wyborach pośrednich, wzorowanych na procedurze wyboru prezydenta Stanów Zjednoczonych.

powania ustawodawczego. Pierwszym z nich jest etap inicjowania projektów aktów ustawodawczych, w ramach którego prezydent dysponuje prawem inicjatywy ustawodawczej i tym samym może wносить projekty ustaw do Kongresu Narodowego²⁹. W zakresie jego kompetencji mieści się także promulgacja ustaw uchwalonych przez parlament, co jest niezbędne w celu ogłoszenia oraz wejścia w życie ustawy. Na tym etapie prezydentowi przysługuje prawo odmowy podpisania ustawy, czyli możliwość skorzystania z weta zawieszającego.

Poza udziałem w procesie tworzenia przez parlament aktów ustawodawczych, prezydent Argentyny nie ma już bardziej znaczących uprawnień w stosunku do parlamentu federalnego. Do niego należy jednak otwieranie corocznych sesji parlamentu. Prezydentowi przysługują wówczas inne konstytucyjne uprawnienia, a mianowicie przedstawia on na tym posiedzeniu Kongresu orędzie o stanie państwa, ale może również proponować podjęcie przez parlament określonych reform czy też wprowadzenie zmian ustawodawczych. W zakresie kompetencji prezydenta znajduje się możliwość zwoływania sesji nadzwyczajnych parlamentu.

Podczas rewizji konstytucji w 1994 r. do systemu ustrojowego Argentyny wprowadzony został całkowicie nowy organ egzekutywy – Szef Gabinetu Ministrów (*El Jefe de Gabinete de Ministros*). Nie posiada on w zasadzie swego odpowiednika w innych państwach Ameryki Łacińskiej³⁰, trudno go też porównywać z europejskimi premierami, gdyż ci stoją na czele sformalizowanych rządów i funkcjonują w ramach zupełnie odmiennych modeli ustrojowych. W doktrynie podkreśla się, że organowi temu wyznaczono rolę „pośrednika” pomiędzy egzektywą a władzą ustawodawczą, gdyż do jego kompetencji należy m.in. kierowanie do Kongresu Narodowego projektu budżetu państwa oraz innych projektów ustawodawczych prezydenta i ministrów³¹.

Argentyński Szef Gabinetu Ministrów powoływany jest przez prezydenta, któremu też podlega w całym zakresie swojej działalności. Należy jednak

---

²⁹ Prawo inicjatywy ustawodawczej prezydenta jest rozwiązaniem nader oryginalnym, gdyż takiego uprawnienia głowy państwa nie przewiduje się w klasycznym systemie prezydenckim.

³⁰ Jedyny wyjątek stanowi tu Peru, gdzie funkcjonuje urząd premiera, którego zadaniem jest nadzorowanie pracy poszczególnych ministrów.

³¹ Szef Gabinetu Ministrów uczestniczy w posiedzeniach obu izb parlamentu z możliwością zabierania głosu, ale bez prawa udziału w głosowaniach. Zob. szerzej J.I. Barraza, F.H. Schafrik, *El Jefe de Gabinete de Ministros*, Buenos Aires 1999, *passim*.

zwrócić uwagę, że organ ten – zgodnie z przepisem art. 100 konstytucji – odpowiedzialność polityczną ponosi także przed Kongresem Narodowym. Wprowadzenie zasady odpowiedzialności politycznej jednego z urzędników administracji federalnej przed parlamentem to bez wątpienia istotna nowość w systemie konstytucyjnym Argentyny. Co więcej, art. 101 ustawy zasadniczej dopuszcza nawet uchwalenie Szefowi Gabinetu Ministrów wotum nieufności, które może być jednak przyjęte tylko wtedy, jeżeli za wnioskiem w tej sprawie opowie się absolutna większość głosujących w jednej z izb Kongresu Narodowego³².

Zasadne jest chyba stwierdzenie, że utworzenie urzędu Szefa Gabinetu Ministrów nie spowodowało ograniczenia konstytucyjnej roli prezydenta Republiki³³. Niemniej jednak już sam fakt powołania takiego organu oraz poddania go odpowiedzialności politycznej przed parlamentem pozwala stwierdzić, że w Argentynie uczyniono znaczący krok w kierunku parlamentaryzacji tradycyjnego systemu prezydenckiego.

IV.

Przeprowadzona w ramach tego krótkiego opracowania analiza pozycji prawnoustrojowej parlamentu federalnego w Republice Argentyny pozwala na stwierdzenie, że argentyńska konstytucja gwarantuje Kongresowi Narodowemu znaczącą rolę w systemie konstytucyjnym tego państwa i w strukturze naczelných władz państwowych. Nie można jednak zapominać, że argentyński parlament funkcjonuje w warunkach prezydenckiego systemu rządów, co w istotnym stopniu rzutuje na wzajemne relacje między organem władzy ustawodawczej a egzekutywą. W ramach daleko posuniętej separacji władz, przepisy konstytucji zapewniają oczywiście pewien zestaw środków oddziaływania legislatywy na egzekutywę, ale też prezydent ma możliwości określonego wpływu na funkcjonowanie Kongresu Narodowego. O znaczącej roli parlamentu federalnego w systemie ustrojowym Argentyny decyduje w sumie szeroki zakres kompetencji przyznanych temu organowi w treści obowiązującej konstytucji. Są to głównie uprawnienia w ramach realizacji funk-

³² Por. E. Menem, *Derecho procesal parlamentario*, Buenos Aires 2020, s. 504 i n.

³³ Pogląd taki reprezentuje m.in. P.L. Manili, *op.cit.*, t. 6, s. 66 i n.

cji ustawodawczej, traktowanej w ustawie zasadniczej za podstawową funkcję parlamentu federalnego.

Określone zmiany w pozycji ustrojowej Kongresu Narodowego przyniosła daleko idąca rewizja argentyńskiej konstytucji w 1994 r. Wynikały one przede wszystkim z wprowadzenia nowatorskich rozwiązań w sferze władzy wykonawczej, czego wyrazem było utworzenie nie znanego w zasadzie w innych państwach latynoamerykańskich urzędu Szefa Gabinetu Ministrów. Szczególne znaczenie miało w tym wypadku to, że znowelizowana konstytucja wprowadziła zasadę odpowiedzialności politycznej Szefa Gabinetu Ministrów nie tylko przed prezydentem, ale także przed Kongresem Narodowym. Ta oraz podobne zmiany ustrojowe, jakie dokonały się w ostatnim trzydziestolecium nie spowodowały co prawda widocznego odejścia Republiki Argentyny od systemu prezydenckiego, ale stały się mimo wszystko przejawem parlamentaryzacji tego modelu rządów.

Literatura

- Armagnague J.F., *Constitución de la Nación Argentina: comentada, anotada y concordada*, Mendoza 2005.
- Badeni G., *Manual de derecho constitucional*, Buenos Aires 2011.
- Badeni G., *Tratado de derecho constitucional*, t. 1–3, Buenos Aires 2010.
- Barrazy J.I., Schafrik F.H., *El Jefe de Gabinete de Ministros*, Buenos Aires 1999.
- Bożyk S., *Status ustrojowy władzy wykonawczej w Republice Argentyny*, „Białostockie Studia Prawnicze” 2016, z. 20B.
- Bożyk S., *System konstytucyjny Argentyny*, Warszawa 2016.
- Complak K., *Parlament we współczesnej Ameryce Łacińskiej*, Wrocław 1994.
- Ekmekdjian M.A., *Tratado de derecho constitucional. Constitución de la Nación Argentina, comentada, y anotada con legislación, jurisprudencia y doctrina*, t. 1–5, Buenos Aires 2004.
- Gentile J.H., *El poder legislativo: aportes para el conocimiento del Congreso de la Nación Argentina*, Montevideo 2008.
- Ławniczak A., *Ustroje polityczne państw latynoamerykańskich*, Wrocław 2008.
- Manili P.L., *Tratado de derecho constitucional argentino y comparado*, t. 1–6, Buenos Aires 2021.
- Menem E., *Derecho procesal parlamentario*, Buenos Aires 2020.

Molinelli G.N., Palanza V.M., Sin G., *Congreso, presidencia y justicia en Argentina*, Buenos Aires 1999.

Pérez Corti J.M., *Derecho electoral Argentino*, Córdoba 2012.

Sola J.V., *Manual de derecho constitucional*, Buenos Aires 2010.

Toricelli M., *Organización constitucional del poder: distribución de competencias estatales*, Buenos Aires 2010.

Zarini H.J., *Constitución Argentina. Comentada y concordada*, Buenos Aires 2013.